

אמר רבי אבהו: שאני דין זית, הואיל וחזותו [צורתו] מוכיח עליו מאיזה עץ נפל. ולכן, אף על גב דנתרין זיתי [אף שנפלו הזיתים מהעץ], אין בעליהם מתייאש מהן, משום שמידע ידיע [ידוע] שדוכתא דאיניש — איניש הוא [מקומו של האדם — הוא האדם]. כלומר, כולם מכירים ויודעים מאין נשרו הזיתים, ומיהו בעל האילן. ותמהינן: אי הכי, אפילו רישא, גבי תאנה הנוטה לדרך, נמי לא יתייאש בעל התאנים, שהרי ידוע שהם שלו! ולמה שנינו שמותרות משום גזל?

אמר רב פפא: תאנה — עם נפילתה מהעץ, מיד היא נמאסת, מתלכלכת ומתקלקלת, ואינה חשובה עוד לבעליה⁽³⁷⁾. ולכן, כיון שיודע בעל התאנה שדרך התאנים לנשור מהעץ, הרי הוא מתייאש מהן מתחילה⁽³⁸⁾.

וכן מה ששנינו שאם מצא תאנים תחת תאנה הנוטה לדרך הרי הן מותרות משום גזל נמי אין זה קשה לאביי, משום שמידע ידיע דנתרא. כלומר, יודעין הבעלים שדרך התאנה היא שנושרות ממנה תאנים, ומתייאשים מהם מעיקרא, כיון שהם חוששים שהמוצא יחשוב שנפלו מעוברי דרכים — ויטלן לעצמו, והרי זה יאוש מדעת.

אלא סיפא, לרבא שסובר שייאוש שלא מדעת הרי יאוש — קשיא!

דקתני: בזיתים ובהרובים אסור! ומוכח, שאף שודאי שלכשיודע לו — יתייאש, מכל מקום, כיון שעתה אינו יודע, ואף לא נתייאש מעיקרא, משום שאין רגילות זיתים וחרובים לנשור, אסור בהם! אם כן, מוכח שיאוש שלא מדעת — לא הוי יאוש, וקשיא לרבא!

יפטר ממעשרות!

ותירץ בכסף משנה, שהרמב"ם חד מתרי טעמי נקט. ותמה עליו במחנה אפרים, אם כן למה כתב הרמב"ם שדינם כספק, יפטרו ממעשר משום ספק ספיקא!

ובדברי חיים תירץ, שהרמב"ם שם מדבר בגוונא שבעל הבית מצא תאנים תחת תאנתו, ולכן אין לפטור משום הפקר, שהרי לא חל הפקר על פירות שברשותו. ואילו משנתנו מדברת כשמצאן אדם אחר, שאז בהגבתו הוציאן מרשות הבעלים, והותר לו משום גזל, ופטור ממעשר בודאי משום הפקר. ועיי"ש מה שכתב עוד.

37. הפני יהושע פירש, שקושיית הגמרא "אי הכי אפילו רישא נמי" והתירוצו שעם נפילתה נמאסת — הם גם על קציעות, שאף קציעות,

כיון שטרם נתייבשו [כפי שכתבו התוס' בד"ה ופטורות], נמאסת בנפילה. אמנם יש מהאחרונים שפירשו שהקושיה והתירוצו הם דווקא על תאנה, ולא על קציעות. והיינו משום שגבי קציעות לא שייך לומר "מידע ידיע", לפי שכולן שוות. ואף לא שייך בהן שנמאסת, שהרי לא נפלו מהעץ, אלא רק נמצאו בצד שדה קציעות.

38. כך פירש רש"י. והקשה עליו הלחם משנה [פט"ו מהל' גזילה ואבידה הלט"ו], למה הוצרך לפרש שמעיקרא נתייאש ממנה, הרי לשיטת רבא קיימינן השתא, שיאוש שלא מדעת — הוי יאוש!

ויש מהאחרונים שתירצו, שבכהאי גוונא גם רבא מודה שצריך שתהיה לו ידיעה, לפי שאם אינו יודע בנפילתה, אפשר שלעולם לא ידע